

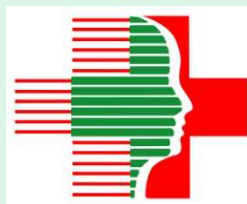
ÁNTSZ

Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat

Népegészségügy múlt, jelen, jövő

dr. Szabó Enikő
helyettes országos tisztifőorvos

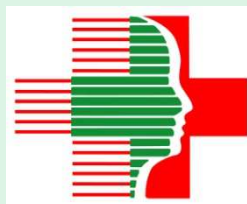
2011. október 5-7.

ÁNTSZ

Népegészségügy múlt ...

- 1752- ben kelt dekrétum a magyar tisztiorvosi szolgálat alapító okirata**
- 1770: Egészségügyi közigazgatás alapjait lefekteti a Generale Normativum in Re Sanitatis**
Egészségügy alatt azonban csak a már beteg emberről való gondoskodást értették.
- 1876: A közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t.c. először szervezte meg átfogóan a közegészségügyet.**
„ közegészségügyi” helyzet ellenőrzése és az intézkedések megtétele állami feladat
A t.c. meghatározta a hatósági orvosok, úgymint: tisztifőorvosok; járási, városi orvosok;, községi és körorvosok feladatait.

ÁNTSZ

1949-1957 között létrehozott új országos intézetek:

Országos Élelmezés- és Táplálkozástudományi Intézet, (OÉTI)

Országos Munkaegészségügyi Intézet, (majd később az Országos Munka és Üzemegészségügyi Intézet), (OMÜI),

Országos Frederic Joliot Curie Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutató Intézet, (OSSKI)

1949: Országos Közegészségügyi Intézet (OKI) feladatköre beszűkült, fő feladata a közegészségügy fejlesztésére irányuló tudományos kutatómunka lett.

1950-1954 (tisztiorvosi hálózattól- KÖJÁL-ig)

A társadalmi-politikai átrendeződéssel megkezdődött a Tanácsokon belül egy új egészségügyi irányítási rendszer kiépítése, mely elvezetett a KÖJÁL hálózat létrehozásához és a tisztiorvosi hálózat megszűnéséhez.

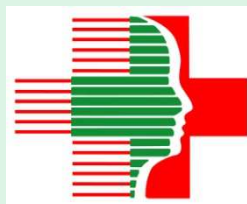

1951: Egészségügyi Minisztériumot szerveztek

Létrejött az Állami Közegészségügyi Felügyeletet (ÁKF)

1954: Létrehozták a Közegészségügyi Járványügyi Állomásokat (KÖJÁL)

Az Állomások „működéséhez szükséges elvi irányítást, az Országos Közegészségügyi Intézet, az Országos Munkaegészségügyi Intézet, Országos Élelmezés és Táplálkozástudományi Intézet” közreműködésével az egészségügyi miniszter látta el.

ÁNTSZ

Az Állomások létrejöttével az ÁKF feladatai döntően a mai értelemben vett ún. megelőző hatósági munkára korlátozódtak:

helykijelölések, tervbírálatok, engedélyezések, üzembehelyezések, típustervek véleményezése, városrendezési tervek véleményezése, technológiák, eljárások jóváhagyása, és szűrőpróbaszerű ellenőrzések, főleg abból a szempontból, hogy a kivitelezés a jóváhagyott terveknek megfelelően történt-e

1954-56 KÖJÁL és Állami Közegészségügyi Felügyelet (ÁKF) egységesítése

1968-1971 (Állami Közegészségügyi és Járványügyi Felügyelet (ÁKJF) létrehozása)

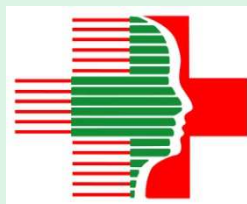
EüM szervezetében: Állami Közegészségügyi és Járványügyi Főfelügyelőség

A helyi szervek:

KÖJÁL (közegészségügyi-járványügyi állomás)
megyei felügyelőségek,

Városi, fővárosi kerületi Közegészségügyi-
Járványügyi Szolgálat (KJSz) keretében működő
városi felügyelőségek,

KÖJÁL járási, megyei városi kerületi, üzemi,
hajózási, repülőtéri közegészségügyi-járványügyi
kirendeltségei keretében működő kirendeltségi
felügyelőségek.(KJK)

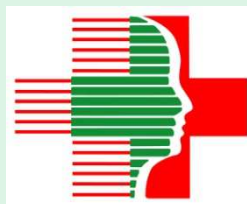
ÁNTSZ

1973: a feladat és hatáskörök egyértelmű szétválasztására.

A KÖJÁL feladata a

„az ember egészségére ható ártalmak vizsgálata, azok okainak feltárása, az ártalmak megelőzése, megszüntetés, illetőleg csökkentése érdekében a keretében működő felügyelőségek hatósági intézkedéseinek előkészítése, azok végrehajtásának ellenőrzése érdekében”.

„ folyamatosan figyelemmel kíséri, gyűjti, nyilvántartja, elemzi működési területének népmozgalmi, megbetegedési, halálozási adatait,.... munkája alátámasztására korszerű laboratóriumi és műszeres vizsgálatokat végez,biztosítja a KJSZ-k és KJK-k részére szükséges szakkonzultációt, ...megszervezi és lebonyolítja a KÖJÁL, KJSZ, KJK dolgozóinak továbbképzését,egészségügyi nevelési... feladatokat végez stb.

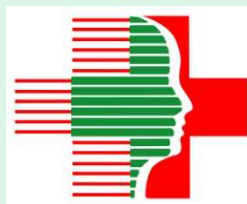

ÁNTSZ

1982-1991: hangsúly a közegészségügyi- járványügyi területi munkán

A klasszikus közegészségtan túllépett az egészségmegőrzési koncepción, egyre inkább az egészség javítása, fejlesztése, elősegítése lett a fő célja.

Nemcsak azt kellett vizsgálnia, hogy hogyan előzhető meg a különféle betegségek, hanem azt, hogyan lehet elősegíteni a minél teljesebb egészséget, hogyan hosszabbítható meg az élettartam és a betegségmentes életszakasz.

ÁNTSZ

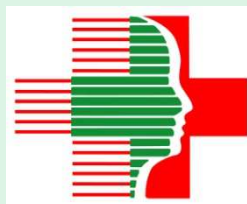
80-as évektől a higiéné tartalma
alapvetően megváltozott:

nemcsak a **klasszikus közegészségtan**
szakterületeit foglalja magába,

hanem a **társadalomtudományok** különböző
elemeit is,

valamint a **prevenció** mellett

a **gyógyító ellátás rendszerét, vizsgálatát** is.

ÁNTSZ

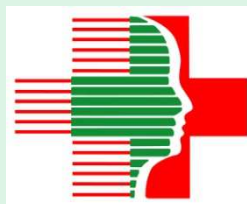
1990-es évek:

Európa szerte nyilvánvalóvá vált: a közösség egészségének védelmét, a hatósági cselekvések önmagukban nem garantálhatják.

Az egyén aktív közreműködésére is szükség van, és ehhez a helyes magatartás orientálása mint a megelőzés eszköze is jelentékenyen hozzájárulhat.

Ezzel párhuzamosan alakult ki az a tudományelméleti alapokon nyugvó folyamat, amely rámutatva arra, hogy a nép-egészségügye nemcsak az egészségügy ügye, új alapokra helyezte a társadalom egészséggel kapcsolatos stratégiáját,

és a gyógyító-megelőző gyakorlat és a népegészségügy kapcsolatrendszerének újragondolását is felvetette.

ÁNTSZ

1991. évi XI. törvény az ÁNTSZ-ről:

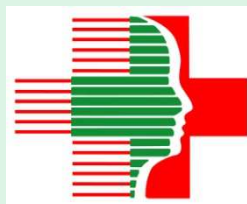
Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat feladata a népegészségügyi (benne egészségfejlesztési) tevékenységek (hosszabb távú programok) irányítása, összehangolása, egységes elvek szerinti és megfelelő szintű biztosítása, az egészségügyi ellátás terén a szakfelügyelő főorvosok, megyei tisztifőgyógyszerészek, vezető védőnők, és ápolónők útján felügyelet gyakorlása, mindemellett a „hagyományos” közegészségügyi, járványügyi – döntően hatósági feladatok – ellátása.

Az 1997.évi CLIV.tv. az egészségügyről

a népegészségügyet először definiálja, mint társadalmilag szervezett olyan tevékenységet *„...amelynek célja a lakosság egészségi állapotának javítása az egészség megőrzése, a betegségek megelőzése révén.”*

A törvény foglalkozik az állam szerepével, felelősségével, lehetőségeivel is a megelőzés, népegészségügy területén.

ÁNTSZ

Állami funkciók

Minimalista funkciók

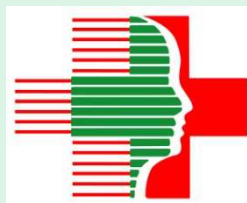
védelem,
törvényes rend,
tulajdonjog
biztosítása
makrogazdaság
irányítása
közegészségügy
szegénység elleni
programok

Közbülső funkciók

oktatás,
környezetvédelem,
versenytörvények
biztosítás,
pénzügyi
szabályozás
társadalombiztosítás

Aktivista funkciók

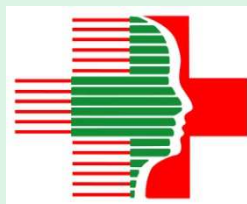
piacszabályozás,
piaci ösztönző
csomagok,
iparpolitika,
vagyon
újraelosztása

ÁNTSZ

Állami feladat a ...

közegészségügyi (különösen a környezet- és település-, élelmezés- és táplálkozás-, gyermek- és ifjúság-, munka- és sugáregészségügyi, kémiai biztonsági), a járványügyi, az egészségfejlesztési (egészségvédelmi, egészségnevelési és egészségmegőrzési), az egészségügyi igazgatási tevékenységek irányítása, koordinálása és felügyelete, valamint az egészségügyi-, és gyógyszerellátás felügyelete (együtt: népegészségügy)

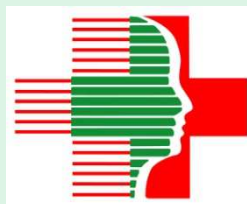

ÁNTSZ

1997-1998 Előterbe került az EU csatlakozásra való felkészülés

Az Európai Unióban mindinkább előterbe kerülnek az egészségügy - mint szolgáltatás - integrációs folyamatát megalapozó törekvések, ennek ellenére a tagországok egészségügyi rendszerei heterogének.

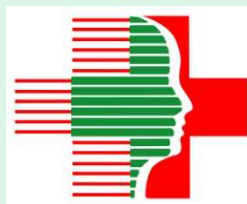
A Maastrichti Szerződésben (1 29. cikkely) egyértelműen megfogalmazódott, hogy az egészségmegőrzés kérdéseit európai szinten is kezelni kell, továbbá hogy az egészségmegőrzési szempontokat az Unió egyéb szektor-politikáinak alakításakor figyelembe kell venni.

ÁNTSZ

A közegészségügy kihívásai

A közösségi joganyagon belül mintegy 200-ra tehető azon (különböző EU-szektorokban található) jogforrások száma, amelyek egészségvédelmi indíttatásúak, és ezzel kapcsolatos követelményeket tartalmaznak, amelyeket a joganyag átvételénél - valamint ezzel egyidejűleg, a kapcsolódó szabványok honosításánál is - **figyelembe kellett vennünk.**

ÁNTSZ

A közegészségügy új kihívásai

Biotechnológiai robbanás: kinyitottuk

Pandora szelencéjét?

**Szép új világ (Huxley): Az emberi természet
megváltoztatása**

1984 (Orwell): Totális kontroll

neurofarmakológia: viselkedés

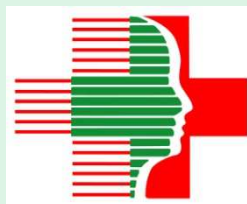
befolyásolása

őssejtkutatás: várható élettartam 100 év

fölött

ageing

génmanipuláció, klónozás, szelekció

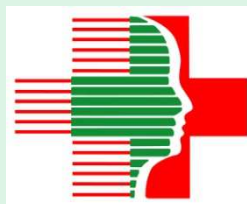

ÁNTSZ

A közegészségügy új kihívásai

2001 szeptember 11: Bioterrorizmus, 3G fegyverek

A polgárok biztonságának (safety és security) előtérbe kerülése: a biztonsági problémák járványügyi-közegészségügyi problémává válása.

ÁNTSZ

Változások a feladatellátásban:

**A hatályérvényesítő (hatósági) szerepekörben:
engedélyező helyett felügyelet (un. pre-market
control helyett in-market control)**

**Kockázatarányos, kockázatbecslésre alapozott
kockázatmenedzsment**

**Szolgáltatás fejlesztés (ügyfélszolgálatok,
közigazgatás, tudásmenedzsment, új módszerek
alkalmazása pl. egészség-hatás elemzés, értékelés)**

**A lakosság biztonságának növelése: Prioritás az
egészség-biztonságnak (un. health security és safety:
bioterrorizmus elleni védelem, járványügyi,
közegészségügyi biztonság, páciensek biztonsága)**

ORSZÁGOS TISZTIFŐORVOSI HIVATAL

ORSZÁGOS JÁRVÁNYÜGYI KÖZPONT

— Országos Epidemiológiai Központ
(kivéve a Nemzeti Drog Fókuszpont)

ORSZÁGOS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

— Országos
FJC Sugárbiológiai és
Sugáregészségügyi Intézet

— Országos Élelmezés- és
Táplálkozástudományi Intézet
(kivéve a táplálkozás-
egészségügy)

— Országos Kémiai Biztonsági
Intézet

— Országos
Környezetegészségügyi Intézet
(kivéve környezetepidemiológia
és egészséghatás-előrejelzés)

— OMFI Országos Munkahigiénés
és Foglalkozás-egészségügyi
Intézet

ORSZÁGOS NÉPEGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

— Országos Alapellátási Intézet

— OÉTI – Táplálkozás-
egészségügy

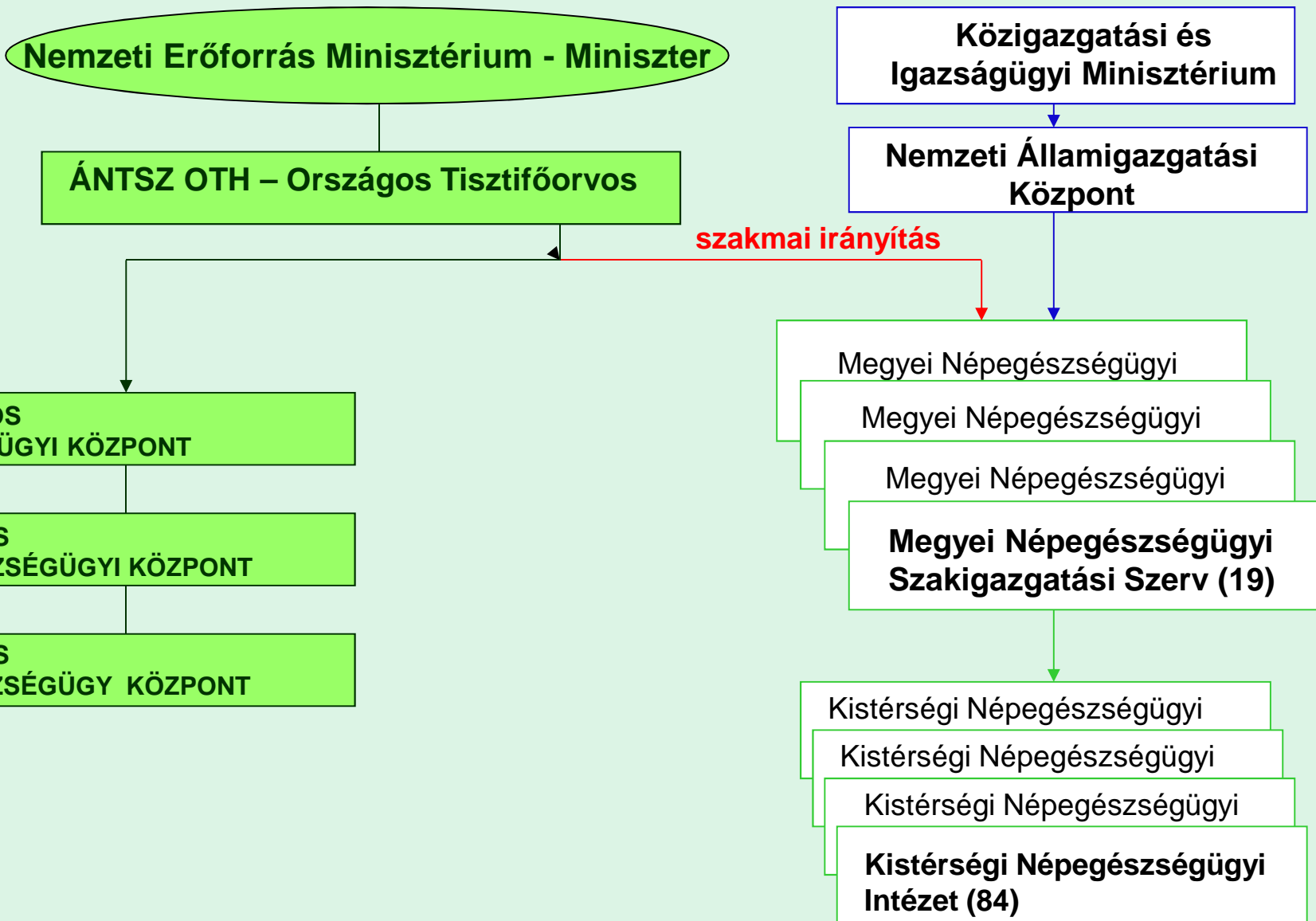
— Országos
Gyermekegészségügyi Intézet

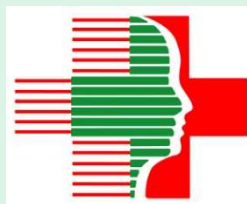
— Országos Egészségfejlesztési
Intézet

— OEK – Nemzeti Drog
Fókuszpont

— OSZMK – Egészségmonitorizás
és Nemfertőző Betegségek
Epidemiológiája;
Ritka Betegségek Központja
Országos Addiktológiai
Centrum
Veleszületett Rendellenességek
Országos Nyilvántartása

— OKI Környezetepidemiológia és
egészséghatás-előrejelzés

ÁNTSZ

**KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ
FIGYELMÜKET!**

szabo.eniko@oth.antsz.hu